

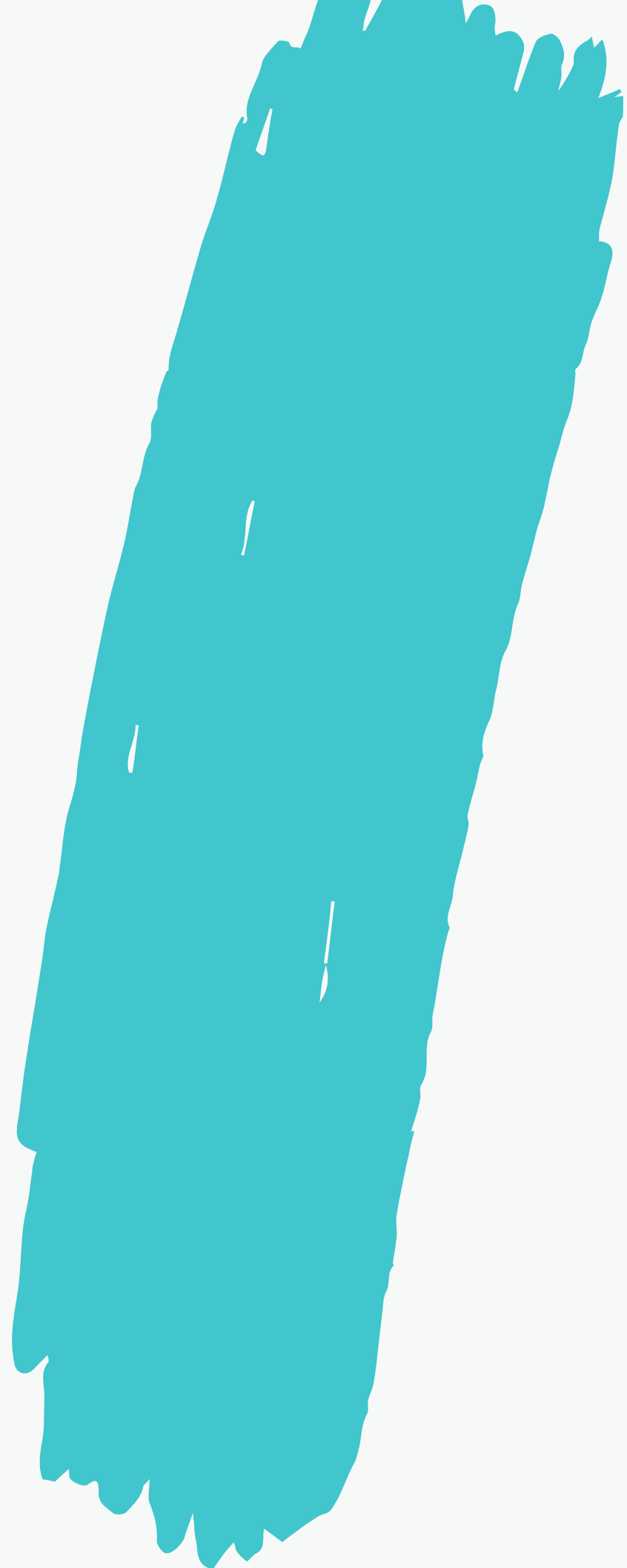
NŐI ALKOTÓK A KORTÁRS IRÁNI MŰVESZETBEN

LEVKO ESZTELLA 2019.

szimbiózis napok

A kortárs művészet egyik fontos eleme az interkulturalizmus, valamint az interdiszciplinaritás, a határok ledöntése, legyen az akár országokat, kultúrákat vagy műfajokat elválasztó határ. Modern világunkban azt érezhetjük, hogy a határok megszűntek, szinte minden információhoz könnyen és gyorsan hozzáférhetünk. Irán, valamint az iráni művészet mégis gyakran rejtve marad a szemünk előtt. Keveseknek adatik meg az a ritka lehetőség, hogy kiutazhassanak a Közel-keleti országba, és megtapasztalhassák azt a vivid kulturális életet, amely ott zajlik.

Érdeemes, mindazonáltal hiánypótló mindezen izgalmas kultúra egy részének bemutatása Magyarországon.

MEDIA ART

nyugati narratíva:
exotikus elvárások,
a fájdalom
reprezentációja

ELŐADÓ- MŰVÉSZET

passzív-aktív szerepkörök

FOTOGRÁFIA

áldozat - lázadás
narratívája
megtorpant társadalom

TÁRSADALOMTÖRTÉNETI HÁTTÉR

AZ 1979. ÉVI ISZLÁM FORRADALMAT KÖVETŐEN
AZ ÚJONNAN KIALAKULT JOGI ÉS TÁRSADALMI
RENDSZER ÁLLANDÓSÍTOTTA A NEMEK KÖZÖTTI
EGYENLŐTLENSÉGEKET.

AZ ÚJONNAN ALAKULT RENDSZERRE
A FÉRFI DOMINANCIA VOLT
JELLEMZŐ STÍLUSBAN ÉS
ÖSSZETÉTELLEN EGYARÁNT,
TÚLNYOMÓRÉSZEZT ISZLÁM
PAPOKBÓL, VALLÁSI VEZETŐKBŐL
ÁLLT. AZ IRÁNI ISZLÁM
KÖZTÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉS
IDEOLÓGIAI KÉRDÉSEKRE
VONATKOZÓ GYAKORLATÁT
MEGHATÁROZTA A NŐK
SZEREPÉNEK (ÚJRA)DEFINIÁLÁSA.

A KÖTELEZŐ FÁTYOL VISELETÉNEK
BEVEZETÉSE JELEZTE A NEMI
SZABÁLYOK ÚJRAÉRTELMEZÉSÉT. A
FÁTYOLOS ASSZONY MODELLJÉNEK
MEGALKOTÁSA SZIMBOLIZÁLTA A
TÁRSADALOM MORÁLIS ÉS KULTURÁLIS
ÁTALAKULÁSÁT. EZÁLTAL A NŐK VÁLTAK
AZ ELSŐSZÁMÚ TÁRSADALMI
CSOPORTTÁ, AKIKNEK SZEMBESÜLNIÜK
KELLETT A POLITIKAI ISZLÁM TERHEIVEL.

A NŐI ALKOTÓK, MŰVÉSZEK FONTOS TÁRSADALMI SZEREPET TÖLTENEK BE JELENLEG HAZÁJUKBAN. MUNKÁSSÁGUK RÁLÁTÁST ENGED A KORTÁRS IRÁNI TÁRSADALOMRA, ANNAK REALITÁSÁIRA, A NŐK TÁRSADALMON BELÜLI REPREZENTÁCIÓJÁRA, VALAMINT A NŐI LÉT MEGÉLÉSÉNEK KÜLÖNBÖZ FORMÁIRA.

Az iráni művészek olyan politikai és vallási államformában alkotnak, melyben az iszlám értékrend védelmére létrejött intézményesített cenzúra egy meghatározott szabályrendszer mentén felügyeli és kontrolálja a kultúra minden elképzelhető formáját, az alkotók lehetséges megnyilvánulási lehetőségeit.

Az adott állami gépezet működése és felépítése végett bizonyos igazságok burkolatlan kimondása lehetetlen. Ezért bonyolult szimbólum- és kódrendszert alkalmaznak az ellenkezés és a kritika kifejezésére.

Munkájukra, mint elsőszámú művészi kifejezőeszköz a diszkréció, a metaforák, valamint a szimbólumok használata jellemző. Így lehetséges, hogy a progresszív kortárs iráni művészet képes bírálatokat megfogalmazni az aktuális politikai rendszerrel szemben, a maga sajátos formájában.

A bemutatott alkotók munkájában a rezisztencia, a hatalom értékeinek a megkérdőjelezése esszenciális tényező.

Alkotásaik reflektálnak a nők korlátozott társadalmi helyzetére, valamint identitással, hazaszeretettel kapcsolatos kérdések is felfedezhetőek egy-egy alkotó munkájában. Újraértékelik és értelmezik az Iráni Iszlám Köztársaság természetével kapcsolatos narratívákat, a hagyományos és patriarchális értelmezés mellett felmutatott alternatív diskurzus alkalmazásával.

Munkája elsősorban a muszlim (iráni) társadalmak kulturális és vallási szabályaira, valamint az ezek által létrejött ellentétes erők dinamikájára utal. Alkotásaiban felfedezhető a muszlim nők identitását alakító összetett szellemi és vallási erők kusza, összefonódó szálai, továbbá a perzsa költészet és kalligráfia segítségével olyan fogalmakat vizsgál, mint a mártírság, a száműzetés, az identitás és a nőiség kérdései az iszlám fundamentalizmus tükrében.

Alkotásaiban a női tapasztalat társadalmi, politikai és pszichológiai dimenzióival foglalkozik, annak az iráni iszlám társadalomban fellelhető szerepköreivel.

Bár Neshat ellenzi az iszlám sztereotípiákat, művészi eszközei, kifejezései mégis igen polémikusak.

Neshat gyakran hangsúlyozza a férfiak és nők között kialakult szakadék jelenlétének veszélyét. (klip) Két vagy több összehangolt filmet egyidejűleg mutat, ezáltal olyan merev vizuális kontrasztokat teremtve, mint a világos és sötét, fekete-fehér, ezzel párosítva a férfi és női motívumokat. Alkotásaiban a vizuális élményre fókuszál elsősorban.

<https://www.youtube.com/watch?v=VXZkn0nL34Y>

shirin aliabadi

A képeken megfigyelhető, hogy a fiatal iráni nők hogyan alkalmazzák a ruha /öltözködés kötelező kódjait, mindemellett, hogyan manipulálják annak uniformitását, hogy tükrözzék a saját egyéniségüket. A hagyományos hijab, vagy a fejkendő nem sötét lepel, hanem színes divatos kiegészítő.

A Miss Hybrid hijabot viselő különböző nőket mutat be, a hijab alatt rejlő fehérített szőke haját, a kötszeres orrot (a plasztikai sebészet jele, amely Iránban egy státusz szimbólum), vagy a szinte túlzott sminket, melyek által lehetővé válik a passzív lázadás a nők körében.

„Nem hiszem, hogy automatikusan lázadóvá válsz, ha a nyakad köré tekercsz egy Hermès sálát”, de a divatos ruházat, smink rámutat azokra a paradoxokra, amelyekkel a modern iráni nőknek szembe kell nézniük.

Egyrészt megjelenésükben tiszteletben kell tartaniuk az állam hivatalos rendeletei által előírt, és az erkölcsi rendőrség által kontrollált korlátozásokat. Másrészt, mivel a fátyol az iráni nők jogi korlátainak, valamint nemi identitásának szimbólumává vált, ezért annak hagyományostól eltérő viselete az ellenállás egyfajta jelképe lett.

A játékos portrék azt mutatják be, hogy az iráni nők, hogyan lavíroznak ezen két érték-szféra, attitűd modell között.

Hoda Afshar „Under Western Eyes” sorozatát digitálisan manipulált fényképek alkotják, amelyek célja az iszlám nők reprezentációját – alárendeltség és elnyomás – övező diskurzus képi feldolgozása.

Pop - art: domináns piac a nyugat

Veil art / Chador art

tahmineh monzavi

A projekt címe, Miss Iran, mely az alkotó által ironikusan arra utal, hogy a társadalom minden egyes női tagja elnyerhetné a Miss Irán címet. Történelmileg a „Miss Iran” egy éves verseny/rendezvény volt Iránban, melyre az országban élő 18-27 év közötti fiatal nők nevezhettek. Az első rendezvényt 1965-ben a „Dokhtare Bahar – Tavasz Lánya” néven tartották. Az utolsó versenyre a teheráni Hilton Hotelben (1978) került sor.

<https://www.youtube.com/watch?v=1kdddfDQ8vM>

ELŐADÓ-MŰVÉSZET

- Kötelező lett a hijab viselete az utcán, a színházi próbán és az előadásokban, filmekben.
- Az ellentétes nemek bármilyen fizikai érintkezése tiltott.
- A nők tánca vagy szóló éneke a férfi közönség előtt tiltott, mivel sérti az iszlám etikát.
- Ha egy színész az iszlámban negatív figurának titulált karaktert játszik, akkor a karaktere megformálásában vigyáznia kell arra, hogy semmilyen esetben se keltsen szimpátiát a nézőkben, valamint semmiféle istenkáromlás, vagy az iszlám bármilyen szintű vagy formájú kritikája nem megengedett a színpadon.
- Megszűntek azok az előadóművészeti zsánerek, melyek erotikusnak, degeneráltnak voltak kikiáltva, mint például a tánc (raqs), kabaré, vagy az improvizáció alapú shia bazi.

ÚJ SZABÁLYOK

- A tánc is átalakult, szerepét az újonnan kialakult mozgásforma a harikat-i mawzun (strukturált mozgás) vette át. Tulajdonképpen egy narratívára épülő, néma, ritmikus mozgásokat tartalmazó fizikai színház ez. A tánc, legyen akár balett, kortárs, latin mint olyan műfaj eltűnt, a néptánc egyes elemei pedig idővel beleolvadtak a már említett ritmusos fizikai színházba.
- Az előadásokban a bő jelmezek és a tompa színek használata jellemző, (a harsányabb színek érzékinek vannak elkönnyelve).
- De-gendering, a női test vonásainak, jellegének tudatos eltűntetése, eltakarása, ami a lehetséges szexuális konnotáció kialakulását akadályozza meg a nézőben az előadó testét illetően. A nő testének a tisztaságot, szerénységet, mértékletességet kell ábrázolnia. A női test létezése a színpadon indokolt kell legyen, nem lehet ott csupán azért, hogy szórakoztassa a közönséget.

<https://vimeo.com/1756>

74019

A rendezőnő Othello és Desdemona szerelmének a történetét dolgozza fel mozgással. Tehrani munkájában megfigyelhető, hogy a táncosok teste és mozgásuk szorosan összekapcsolódik az őket körülvevő társadalmi rendszer politikai kontextusával. Az általa létrehozott koreográfia se nem költői, se nem érzéki. Az erotikusnak számító csípőmozgás teljes mértékben hiányzik. A kezek és a lábak mozognak, míg a torzó és a csípő teljesen mozdulatlan. Ezáltal a táncosok báboknak tűnnek, melyeket mintha egy láthatatlan erő manipulálna. A férfi táncosok összecsavarodott lába, valamint a jelenetek, ahogy próbálnak egymáson átmászni, felülkerekedni a legkülönfélébb formák, pózok segítségével, a tömegek mozgására emlékeztetnek, valamint olyan hatást keltenek, mintha Tehrani kompenzálni szeretné, hogy a szabályzatok miatt a nők ezekben a mozgássorokban nem vehetnek részt, ugyanis nem érintkezhetnek a férfiakkal.

atafah tehrani

shaman arastoo

A próbafolyamatai alatt alkalmazott technikák szorosan összefonódnak a színházi terápiával. A gyakorlatok során egy-egy kérdés, probléma, konfliktus felvetése és feldolgozása zajlik. A személyes történetek feldolgozása által reflektál az egyén társadalmi szerepére.

Az egyénnel, az indivídummal és annak társadalmi szerepével foglalkozik elsősorban az előadásaiban. Célja, hogy az előadásai során alkalmazott közvetlen kommunikációs eszközök által a közönség képes legyen csatlakozni a személyes történetekhez, ezáltal magáénak érezni azokat.

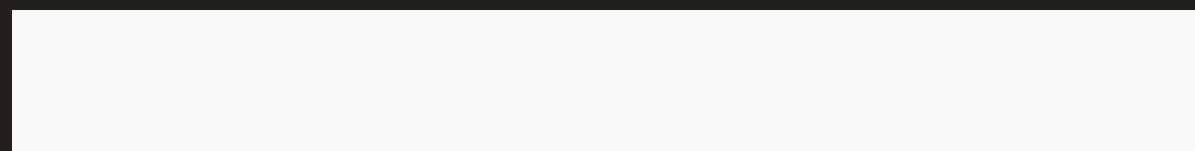
BE WHO YOU ARE
NOT

AUTOPSY

<https://www.euronews.com/2018/01/12/iran-s-transgender-community-legally-recognised-yet-socially-ostracised>

FOTO

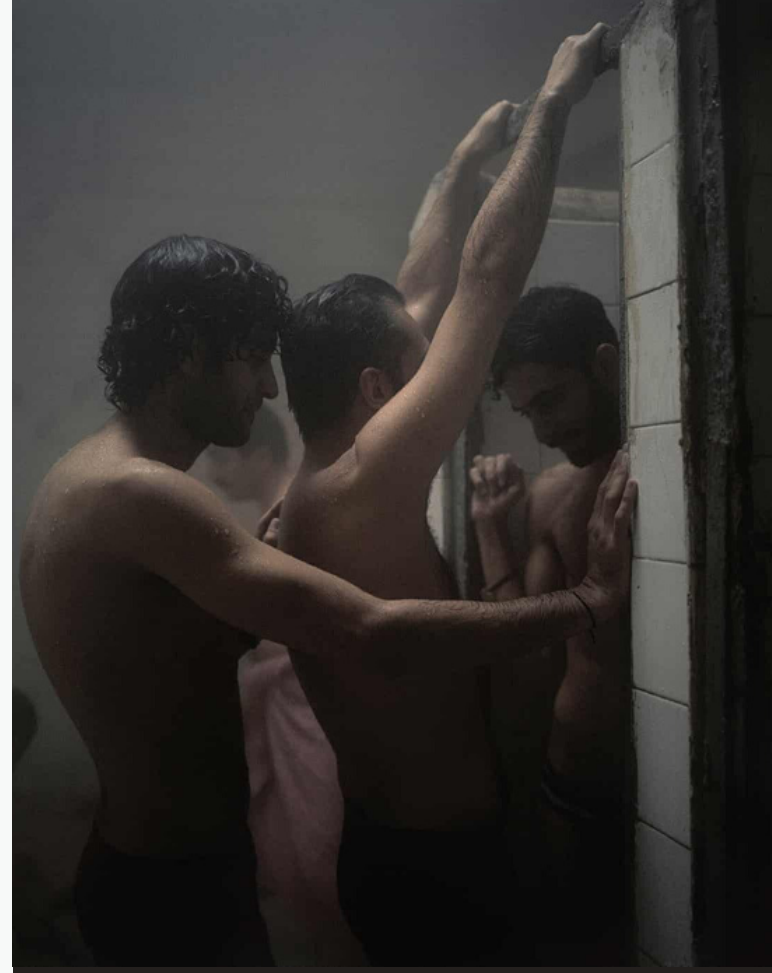
A menedék project

A menedék hajléktalan, gyakran szerhasználó nőknek fenntartott szálláshely, melyet a kormány üzemeltet. Menedéket és segítséget, támogatást nyújtanak a rászoruló nőknek. A sorozat a társadalom peremén élők mindennapjaiba enged bepillantást.

TINA

hódda afshar

Behold

Egy teheráni nyilvános fürdő állandó vendégeinek rejtett életét mutatja be a fotósorozat. Afshar képei a nem és az identitás kérdései köré épülnek, melyekben olyan témákat dolgoz fel mint a homoszexualitás, annak társadalmi reprezentációja és politikai narratívája.

**folytatás a 2-es számú
prezentációban**

BEHOLD